Nr 57.

Ankom till riksdagens kansli den 1 juni 1943 kl. 2 e. m.

Utlåtande i anledning av Kungl. Maj:ts proposition med förslag till lag om avgifter för sjöfolks pensionering, m. m.

I en den 7 maj 1943 dagtecknad proposition nr 239, som hänvisats till bankoutskottets förberedande handläggning, har Kungl. Maj:t, under åberopande av propositionen bilagda, i statsrådet och lagrådet förda protokoll, föreslagit riksdagen att *dels* antaga vid propositionen fogat förslag till lag om avgifter för sjöfolks pensionering, *dels ock* godkänna i propositionen förordat förslag till omläggning och utvidgning av den av handelsflottans pensionsanstalt bedrivna verksamheten ävensom bemyndiga Kungl. Maj:t att meddela erforderliga föreskrifter i ämnet i huvudsaklig överensstämmelse med grundlinjerna för samma förslag.

Beträffande motiveringen för ifrågavarande förslag får utskottet, i den mån ej redogörelse härför lämnas i det följande, hänvisa till propositionen.

Berörda lagförslag är av följande lydelse:

Förslag
till
Lag
om avgifter för sjöfolks pensionering.

Härigenom förordnas som följer.

1 §.

För beredande av pension, enligt vad därom är särskilt stadgat, åt svenska sjömän, vilka varit påmönstrade för utrikes fart å svenskt handelsfartyg, skola, förutom bidrag av allmänna medel, i den omfattning nedan sägs utgå särskilda avgifter dels från sjömännen *(hyresavgifter)* och dels från redarna *(redareavgifter)*.

2 §.

Med sjöman förstås i denna lag envar, som är inskriven vid sjömanshus.

Med handelsfartyg förstås i denna lag fartyg, som nyttjas till handelssjöfart eller resandes fortskaffande eller till annat ändamål, som med handels-

sjöfarten har gemenskap, såsom bogsering, isbrytning, bärgnings- och dykeriföretag.

3 §.

Hyresavgift utgår för befälhavare, styrman, maskinist och radiotelegrafist med en procent och för annan sjöman med sex procent av hyran för tid, under vilken sjömannen varit för utrikes fart påmönstrad å svenskt handelsfartyg. Semester, som infaller i omedelbar anslutning till avmönstring, inräknas i nämnda tid.

Hyresavgift erlägges av befälhavare, styrman, maskinist och radiotelegrafist under tiden till ingången av det år, då han fyller 60 år, och av annan sjöman under tiden till ingången av det år, då han fyller 55 år.

4 §.

Redareavgift erlägges för annan sjöman än befälhavare, styrman, maskinist och radiotelegrafist. Avgiften utgår med tre och en halv procent av den hyra, varå hyresavgiften beräknas.

5 §.

Konungen äger förordna, att med befälhavare, styrman, maskinist och radiotelegrafist skall vid tillämpningen av denna lag likställas sjöman tillhörande viss annan personalgrupp.

6 §.

Närmare bestämmelser angående avgifternas beräknande och erläggande meddelas av Konungen.

Denna lag träder i kraft den 1 juli 1944.

I ett den 15 december 1942 av särskilda inom handelsdepartementet tillkallade utredningsmän (i det följande benämnda *utredningen*) avgivet *betänkande med förslag angående förbättrad pensionering för sjöfolk* har förordats,

att den av handelsflottans pensionsanstalt bedrivna verksamheten omlägges och utvidgas så att ålderspensionen för sjömän i utrikes fart, tillhörande manskapsklassen, väsentligt förbättras,

att för möjliggörande av pensionsförbättringen den nuvarande 1-procentiga hyresavgiften för sjömän i manskapsklassen höjes till 6 procent,

att såsom bidrag till pensioneringskostnaderna skola utgå dels avgift av redarna med $3^1/_2$ procent å hyran för sjömän tillhörande manskapsklassen, dels ock årligt statsanslag med 1,200,000 kronor,

samt att pensionsanstaltens avlönings- och omkostnadsanslag, för närvarande respektive 12,800 kronor och 3,000 kronor, höjas, avlöningsanslaget till 19,700 kronor och omkostnadsanslaget till 5,500 kronor.

I samband härmed har *utredningen* framlagt förslag till dels lag om av-

gifter för sjöfolkets pensionering, dels reglemente för handelsflottans pensionsanstalt, dels instruktion för handelsflottans pensionsanstalt, dels ock kungörelse om ändring i vissa delar av kungörelsen den 9 juni 1939 (nr 306) angående sjömanshusen i riket samt sjömäns på- och avmönstring m. m.

Berörda reglementsförslag finnes såsom *Bilaga* fogat vid detta utlåtande.

Enär de föreslagna författningsbestämmelserna avses skola träda i kraft först den 1 juli 1944, ifrågasättes icke någon ökning vare sig av det av innevarande års riksdag för budgetåret 1943/44 anvisade anslaget å 626 000 kronor till bidrag till handelsflottans pensionsanstalt eller av anstaltens av riksdagen för samma budgetår anvisade avlönings- och omkostnadsanslag. Nämnda bidrag har för budgetåren 1939/40—1942/43 uppgått till allenast 536,000 kronor.

De säregna förhållanden, under vilka sjöfolket utövar sitt yrke, hava sedan lång tid tillbaka såväl i Sverige som annorstädes ansetts påkalla speciella åtgärder från det allmännas sida i syfte att tillförsäkra sjömännen drägliga arbets- och levnadsvillkor. För vårt lands vidkommande må i detta sammanhang erinras om nu gällande sjömanslag, vilken reglerar sjömännens tjänsteavtal, samt om sjöarbetstidslagen, sjömanshuskungörelsen och befälsförordningen. Vidare märkes ett flertal författningar om sjömännens kosthåll och bostäder, om ersättning för förlorade effekter vid fartygs förolyckande, om tjänstgöringsbetyg för sjömän o. s. v. Genom den av sjömanshusen bedrivna understödsverksamheten och det av handelsflottans pensionsanstalt handhavda pensionsväsendet har samhället vidare givit uttryck åt sin önskan att lämna ekonomiskt stöd åt de sjömän, vilka av överårighet eller invaliditet satts ur stånd att genom eget arbete förskaffa sig sitt livsuppehälle.

Även om det hittillsvarande statliga understöds- och pensionsväsendet för sjöfolk efter nutida måttstock måste anses erbjuda blygsamma förmåner, så innebär det dock ett erkännande av att det allmänna icke bör lämna de uttjänta sjömännens särskilda försörjningssvårigheter utan beaktande. En menig sjöman blir i regel redan vid 50 à 55 års ålder ur stånd att längre erhålla anställning i yrket, och hans förutsättningar att genom annat arbete livnära sig äro starkt begränsade, särskilt om han under sin tjänstgöring till sjöss haft ringa eller ingen möjlighet att uppehålla kontakt med hemorten. Det förefaller naturligt att detta för sjömännen säregna förhållande återspeglar sig i sociallagstiftningen. En ytterligare anledning för det allmänna att särskilt vårda sig om de till vidare sjötjänst oförmögna sjömännen synes den omständigheten utgöra, att dessa sjömän — och då i synnerhet de som gjort tjänst i utrikes fart — tidigare i långt mindre mån än flertalet andra medborgare haft nytta och glädje av de olika föranstaltningar, till vilkas bekostande de dock genom sina skatter bidragit.

Förslag i fråga om förbättrad sjöfolkspensionering.

Det av *utredningen* framlagda förslaget syftar till att åstadkomma en sjöfolkspensionering, som väsentligen underlättar vederbörandes försörjningsproblem. Enär förslaget ansetts innebära ett tillgodoseende av det mest trängande behovet av förbättrad pensionering för sjöfolket med förhållandevis små kostnader för det allmänna, har *föredragande departementschefen* funnit detsamma väl lämpa sig såsom grundval för nya bestämmelser på förevarande område. Den förbättring av sjöfolkets pensionsförhållanden, som därmed skulle vinnas, har även synts stå i god överensstämmelse med de åtgärder, vilka tidigare i olika avseenden vidtagits till beredande av gynnsammare levnadsvillkor för sjömännen och har jämväl befunnits vara ägnad att motverka den benägenhet att redan vid unga år söka sig bort från det en gång valda yrket, vilken enligt vad utredningen visat gör sig gällande hos sjöfolket.

I likhet med utredningen har departementschefen funnit övertygande skäl tala för att den obligatoriska sjöfolkspensioneringen icke heller för framtiden bör avse andra sjömän än sådana som tjänstgöra i utrikes fart. Även om viss inrikes sjöfart ur de synpunkter, vilka i detta sammanhang kunna anläggas, föga skiljer sig från en del av utrikesfarten, torde, såsom utredningen framhållit, av praktiska skäl någon annan gränsdragning än den nyss angivna icke kunna förordas. Genom den frivilliga pensionsförsäkring, som enligt utredningens förslag skall ingå såsom ett led i den av handelsflottans pensionsanstalt bedrivna verksamheten, beredes ökad möjlighet för de i inrikes fart anställda sjömännen att i den omfattning de själva finna lämpligt säkerställa sin ålderdomsförsörjning. Längre syftande åtgärder böra enligt departementschefens mening icke nu vidtagas i detta hänseende.

Vad angår sjömän, tillhörande befälsklassen, avses med det av utredningen framlagda förslaget icke någon förbättring i dem från handelsflottans pensionsanstalt nu tillkommande pensionsförmåner. Utredningen anser nämligen, att befälets pensionsfråga genom tillkomsten av sjöbefälets pensionskassa för framtiden lösts på ett i huvudsak tillfredsställande sätt. Detta omdöme torde, framhåller departementschefen, äga sin riktighet. Emellertid uppställer sig den frågan, om icke vid sådant förhållande pensionsanstaltens befattning med befälets pensionering borde helt upphöra. Departementschefen har vid övervägande av denna fråga funnit av utredningen mot en dylik åtgärd anförda skäl övertygande. Att nu beröva befälet de å bidrag av allmänna medel grundade pensionsförmåner, som denna personalgrupp i överensstämmelse med hävdvunnen ordning åtnjuter, har ansetts vara uteslutet, och de administrativa lättnader för anstalten, vilka genom en omläggning av sättet för dessa förmåners utanordnande skulle kunna uppnås, ha synts vara av så ringa betydelse, att någon förändring i sistnämnda hänseende icke kan anses påkallad.

Utredningen har ansett sig icke kunna tillstyrka införande av obligatorisk familjepensionering. De av utredningen till stöd för denna sin uppfattning

åberopade skälen — bland annat att en dylik pensionering skulle ställa sig dyrbar och att redan för närvarande är i viss mån sörjt för de efterlevande — ha synts departementschefen vara så vägande, att ett frångående av utredningens förslag på denna punkt icke ifrågasättes. Vid sådant förhållande har icke heller frivillig familjepensionering genom pensionsanstaltens försorg, varom önskemål uttalats, ansetts böra komma i fråga.

Då det gäller att söka genomföra en förbättrad sjöfolkspensionering, är det visserligen naturligt att i första hand låta sjömännen själva och deras arbetsgivare bidraga till de ökade kostnaderna för pensionssystemets finansiering. Det torde dock vara motiverat, att jämväl staten lämnar bidrag till pensionsförbättringen. Den avvägning av pensionskostnaderna mellan sjömännen, redarna och staten, som innefattas i det förslag, varom enighet uppnåtts inom utredningen, har synts departementschefen kunna godtagas såsom skälig och lämplig.

Enär förslaget syftar till en försäkringsmässigt uppbyggd och alltså fullt betryggande pensionering, har utredningen icke ansett tillrådligt att, såsom nu sker, ens till någon del grunda pensioneringen på den tidvis starkt fluktuerande tonavgiftsuppbörden. Utredningen har därför föreslagit, att denna uppbörd skall — frånsett det mindre belopp som inbetalas till statskontoret såsom ersättning för sjömanshusen tillerkänd tjänstebrevsrätt — helt tillgodoföras sjömanshusen. Då dessa därmed skulle få sina årsinkomster av tonavgifter ökade med ett belopp, som utredningen uppskattat till i medeltal 200,000 kronor, medan handelsflottans pensionsanstalts inkomster skulle minskas med motsvarande belopp, skall enligt utredningens finansieringsplan statens årliga bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader nedsättas från nu utgående 356,000 kronor till 156,000 kronor och statens bidrag till pensionsanstalten i stället höjas med 200,000 kronor. Vad utredningen sålunda föreslagit har departementschefen ansett sig böra biträda. Enligt planen kommer sjömanshusens verksamhet att än mera än vad nu är fallet bero av de belopp, som inflyta i tonavgifter. Därest den under kriget inträdda minskningen i tonavgiftsuppbörden skulle bliva bestående under en längre tid framåt, lärer därför måhända frågan om storleken av statens bidrag till sjömanshusens förvaltningskostnader framdeles få tagas under omprövning.

Utredningen har vid beräknandet av hyresavgiftspensionerna utgått från en förräntning av sjömännens avgifter efter 3 procent. Denna räntefot har försäkringsinspektionen ansett för låg. Med nuvarande allmänna ränteläge torde emellertid, framhåller departementschefen, en högre räntesats knappast vara att förorda, särskilt om man betänker att i detta fall den försäkringsmässigt uppbyggda ålderdomspensioneringen är avsedd att kompletteras med efter behovsprövning utgående rena understöd åt de försäkrade i händelse av invaliditet. Det erinras i detta sammanhang om att pensionsstyrelsen för närvarande beträffande sin på frivilliga avgifter grundade försäkring icke har att räkna med bättre förräntning än efter 2.75 procent och att handelsflottans pensionsanstalt enligt nu gällande reglemente likaledes tillämpar sistnämnda räntefot. Slutligen har framhållits, att enligt det av utredningen

framlagda förslaget till instruktion för anstalten skall inom fem år, räknat från och med den 1 juli 1944, samt därefter minst vart femte år av försäkringstekniskt och statistiskt sakkunnig person verkställas utredning, huruvida de för anstalten gällande pensioneringsföreskrifterna kunna anses svara mot de tillgångar och inkomster, över vilka anstalten för framtiden kan beräknas förfoga. Genom denna anordning — till vilken motsvarighet redan finnes i 1939 års reglemente för anstalten och om vars lämplighet delade meningar icke torde råda — skapas trygghet för att eventuella förändringar i ränteläget eller andra omständigheter, av vilka pensionsbeloppens storlek skäligen bör röna inverkan, icke kunna under någon längre tid förbliva obeaktade av anstaltens direktion, vilken det enligt såväl gällande reglemente som instruktionsförslaget åligger att jämte eget yttrande till Kungl. Maj:t överlämna utredningens resultat med de förslag till åtgärder, vartill detsamma må kunna föranleda.

Förslag till lag om avgifter för sjöfolks pensionering.

Under erinran att nuvarande bestämmelser angående hyresavgift återfinnas i den av Kungl. Maj:t i administrativ väg utfärdade sjömanshuskungörelsen framhåller *utredningen* att, därest i enlighet med utredningens förslag — samtidigt med att hyresavgiften för manskapets del höjes till 6 procent — redarna förpliktas bidraga till manskapspensioneringen med viss avgift, de grundläggande bestämmelserna i ämnet torde böra sammanföras i en av Konungen och riksdagen gemensamt stiftad lag.

1 §.

De av utredningen uppdragna riktlinjerna för bestridandet av kostnaderna för sjöfolkspensioneringen återfinnas i *lagförslagets 1 §,* i vilken stadgas skyldighet för sjömännen att erlägga hyresavgifter och för redarna att utgiva bidrag till de meniga sjömännens pensionering i form av redareavgifter, varjämte anslag av statsmedel förutsättes. Rätt till pension skall enligt förslaget tillkomma allenast svenska sjömän, vilka varit påmönstrade för utrikes fart å svenskt handelsfartyg, och enär avgiftsskyldigheten knutits till pensionsrätten, skola avgifter icke erläggas för utländskt sjöfolk, som tjänstgör i den svenska handelsflottan. Att icke jämväl utlänningar omfattas av förslaget har icke undgått kritik, men i likhet med kommerskollegium har *föredragande departementschefen* ansett förslaget på denna punkt böra tills vidare godtagas.

Gränsen i pensionshänseende mellan befäls- och manskapsklasserna har av utredningen fastställts genom uppräkning av de bemanningskategorier, vilka ansetts icke böra hänföras till manskapsklassen. För dessa skall redareavgift icke utgå, och själva skola de enligt lagförslagets 3 § i hyresavgift erlägga allenast 1 procent av hyran, under det att för manskapsklassen hyresavgiften uppgår till 6 procent och redareavgiften (4 §) till $3^1/_2$ procent. Gränsdragningen kommer således att bliva av stor ekonomisk betydelse för vederbörande. Ut-

redningen har vid stadgandets avfattande utgått från att vissa grupper av ombordanställda, nämligen befälhavare, styrmän, maskinister och radiotelegrafister, efter inrättandet av sjöbefälets pensionskassa och vissa andra liknande företag genom avtal uppnått en särställning i pensionshänseende, jämfört med övriga sjömän, och detta antagande håller i stort sett streck, men undantag givas i såväl ena som andra riktningen. Lika med kommerskollegium har departementschefen ansett det icke kunna komma i fråga att låta omständigheterna i det enskilda fallet bliva avgörande för vederbörandes ställning i pensionshänseende enligt nu föreliggande lagförslag, utan man torde böra genom angivande av de personalgrupper, vilka äro att i pensionshänseende hänföra till befälsklassen, söka ernå en härutinnan åtminstone genomsnittligt sett riktig indelning av sjöfolket. Att de av utredningen till denna klass räknade bemanningskategorierna rätteligen höra hemma därstädes torde enligt departementschefens uppfattning vara uppenbart. Emellertid synes det honom kunna ifrågasättas, huruvida icke möjlighet bör hållas öppen att infoga ytterligare en eller annan personalgrupp i denna klass. Därest exempelvis stewarterna vinna anslutning till sjöbefälets pensionskassa eller annan därmed jämförlig enskild pensionsinrättning — vilket med hänsyn till vad svenska stewartsföreningen anfört icke kan anses uteslutet — komma de att i pensionshänseende intaga i huvudsak samma ställning som flertalet befälhavare, styrmän, maskinister och radiotelegrafister och böra då icke belastas med den för manskapsklassen föreslagna avgiftsskyldigheten. Att redan nu giva ifrågavarande lag en sådan avfattning, att stewarterna därigenom bliva inlemmade i befälsklassen, har departementschefen likväl icke ansett sig kunna tillstyrka; i likhet med kommerskollegium och direktionen för handelsflottans pensionsanstalt förordar departementschefen, att Kungl. Maj:t genom lagstadgande tillerkännes befogenhet att verkställa den överflyttning av personalgrupp från manskaps- till befälsklassen, vartill Kungl. Maj:t kan finna anledning. Härigenom skulle enligt departementschefens mening avgiftssystemets smidiga anpassande efter de faktiska förhållandena i önskvärd grad underlättas. Ur formell synpunkt har någon erinran knappast ansetts kunna riktas mot en dylik anordning, vilken ju endast skulle innebära, att i lagen lämnas befogenhet för Kungl. Maj:t att i viss omfattning minska sjömännens och redarnas avgiftsskyldighet. — De sjömän, tillhörande befälsklassen, vilka av en eller annan anledning icke kunna vinna anslutning till någon av sjöfolkets enskilda pensionsinrättningar, ha i överensstämmelse med utredningens förslag synts böra erhålla möjlighet att trygga sin ålderdomsförsörjning genom frivillig pensionsförsäkring i handelsflottans pensionsanstalt.

Den av utredningen föreslagna avfattningen av nu ifrågavarande lagrum har inom departementet underkastats viss omarbetning. Någon ändring i lagrummets sakliga innehåll har därmed icke åsyftats. De nyss behandlade bestämmelserna rörande gränsdragningen mellan befäls- och manskapsklasserna hava ansetts böra upptagas i 3 §.

2 §.

Enligt förevarande paragraf första stycket skall såsom sjöman i lagens mening allenast den anses, som är inskriven vid sjömanshus. För den, vilken icke är sålunda inskriven, skall alltså ej, även om han påmönstrat svenskt handelsfartyg för utrikes fart, utgå vare sig hyresavgift eller redareavgift.

I andra stycket har intagits en definition å handelsfartyg.

3 och 4 §§.

Utredningen, i vars förslag motsvarande bestämmelser sammanförts under en paragraf, har anfört i huvudsak:

Enligt gällande bestämmelser i 22 § sjömanshuskungörelsen beräknas hyresavgift å sjömannens samtliga under tiden från påmönstringsdagen, inberäknat tiden för i omedelbar anslutning till avmönstringen infallande semester, intjänta kontanta avlöningsförmåner, med undantag av ersättning för kosthåll. Beträffande beräkningen av berörda avlöningsförmåner i vissa fall äro särskilda föreskrifter meddelade. Sålunda stadgas beträffande befälhavaren att, om skriftligt avtal ej är upprättat eller ej kan företes eller om befälhavaren åtnjuter andel av fartygets frakt (kaplake) eller av annan inkomst av resan eller andel av redarens vinst å rörelsen (tantiem), avlöningen ej skall beräknas lägre än den hyra, som tillkommer den till avlöningen främste av besättningen å samma fartyg, med femtio procents förhöjning. Där avlöningsförmånerna till annan än befälhavaren utgå helt eller delvis i form av viss andel av inseglad frakt (segling på part, kaplake), skall hyresavgiften beräknas efter ett för motsvarande befattning ombord å fartyg av motsvarande storlek gängse hyresbelopp.

Utredningen har funnit sig böra i huvudsak godtaga de grunder för hyresavgiftens beräkning, som sålunda nu gälla. Den avvikelsen synes dock böra ske, att från de avlöningsförmåner, på vilka avgiften skall beräknas, undantagas ej blott, såsom nu, ersättning för kosthåll utan jämväl dels krigsriskersättning dels ock övertidsersättning. Bestämmelser om krigsriskersättning funnos ej vid det nuvarande pensionsreglementets tillkomst. Dylik ersättning är av alldeles speciell art och synes ej vara av natur att böra grunda pensionsrätt. Vad övertidsersättningen beträffar tillmätes inom andra yrken dylik avlöningsförmån ej någon betydelse vid bestämmande av pension. Möjligheterna att förvärva sådan ersättning äro mycket olika för olika slag av sjöfart. Övertidsersättningens medtagande skulle försvåra hyresavgiftens beräknande och medföra olägenheter ur kontrollsynpunkt.

De avlöningsförmåner, å vilka hyresavgiften sålunda bör beräknas, torde kunna sammanfattas under beteckningen sjömannens hyra. Avgiften bör liksom för närvarande utgå allenast för tid, under vilken sjömannen är för utrikes fart påmönstrad å svenskt handelsfartyg, tiden för i omedelbar anslutning till avmönstringen infallande semester inberäknad. De närmare föreskrifter, som härutöver i sjömanshuskungörelsen äro meddelade beträffande avlöningsförmånernas beräknande, torde böra alltjämt gälla.

Enligt vad utredningen i det följande föreslår torde pensionsåldern böra bestämmas till för befäl 60 år och för manskap 55 år. Hyresavgift synes ej lämpligen böra utgå efter uppnådd pensionsålder. Detta innebär, jämfört med vad nu gäller, en förkortning av avgiftstiden, som dock för befälets del inskränkes till 5 år. För manskapets vidkommande minskas avgiftstiden med 10 år. Härvid är emellertid att märka, dels att det torde höra till sällsyntheterna, att en menig sjöman kan, såsom för närvarande förutsättes, tjänstgöra till 65 års ålder, dels ock att hyresavgiften för menig sjöman enligt

förslaget är avsevärt högre än den nuvarande. I överensstämmelse med vad förut anförts torde hyresavgiften för menig sjöman böra bestämmas till 6 procent. För befälet bibehålles en hyresavgift av 1 procent.

Huruvida den högre eller lägre avgiften skall erläggas beror, såsom redan nämnts, på den tjänsteställning sjömannen vid tillfället intager ombord å fartyget. Under tjänstgöring som befäl erlägges den lägre avgiften. Återgår han därefter till tjänstgöring såsom menig, erlägges därunder den högre. Är sjöman påmönstrad i utrikes fart efter fyllda 55 år, skall hyresavgift alltså endast erläggas för den händelse han tjänstgör såsom befäl.

Redareavgiften har utredningen föreslagit skola bestämmas till 3 $^1/_2$ procent. Den bör utgå under samma tid och förutsättningar, som gälla beträffande den menige sjömannens hyresavgift. Har sjömannens avgiftsskyldighet upphört, skall sålunda ej heller redareavgift erläggas.

Föredragande departementschefen har i likhet med kommerskollegium icke funnit något att erinra mot den av utredningen föreslagna metoden för beräknande av sjömans avgiftspliktiga inkomst. I formellt hänseende har, såsom förut antytts, utredningens förslag inom departementet omarbetats för vinnande av större överskådlighet.

5 §.

I förevarande paragraf har intagits det av departementschefen vid behandlingen av 1 § förordade stadgandet om rätt för Kungl. Maj:t att överflytta viss personalgrupp från manskaps- till befälsklassen.

6 §.

Utredningen har uttalat, att närmare föreskrifter angående hur hyresavgift och redareavgift skola beräknas och erläggas borde ankomma på Kungl. Maj:t att meddela. Det syntes utredningen lämpligt, att erforderliga bestämmelser i ämnet infördes i sjömanshuskungörelsen.

Föredragande departementschefen har delat utredningens uppfattning, att förevarande lag allenast bör innehålla de grundläggande bestämmelserna om avgiftsskyldigheten och att detaljföreskrifterna om avgifternas beräknande och erläggande hava sin plats i sjömanshuskungörelsen.

Lagens ikraftträdande.

Med hänsyn till önskvärdheten av att icke allt för kort tid skall stå till förfogande för förberedande åtgärder har *utredningen* ansett, att de nya pensionsbestämmelserna böra träda i tillämpning först den 1 juli 1944 och att förty jämväl nu förevarande lagbestämmelser böra träda i kraft nämnda dag.

Föredragande departementschefen har ansett det icke vara förenat med större olägenhet att nu bestämma tidpunkten för de nya bestämmelsernas ikraftträdande till den av utredningen förordade dagen. Därest uppskov skulle visa sig erforderligt, kan förslag härom framläggas för nästa års riksdag.

Vissa frågor angående pensionssystemets närmare utformning.

Därest riksdagen godkänner de riktlinjer för den nya pensionsordningen, vilka i propositionen tillstyrkts, har det förutsatts skola få ankomma på Kungl. Maj:t att meddela de reglementariska föreskrifter, vilka finnas erforderliga för dess genomförande. Med beaktande härav har *utredningen* i förslag till reglemente för handelsflottans pensionsanstalt sammanfört de bestämmelser, som enligt utredningens mening böra gälla rörande rätt till pension, pensionsålder, tillgodoräknande av tjänstetid och därunder erlagda hyresavgifter, pensionsbelopp, invalidunderstöd och frivillig pensionsförsäkring, varjämte reglementsförslaget även innehåller bl. a. föreskrifter om hur ansökning om pension skall göras samt angående pensions beviljande och utbetalning ävensom övergångsbestämmelser. Beträffande förslagets närmare utformning må hänvisas till den vid detta utlåtande fogade *Bilagan*. Förslagets bestämmelser ha i stort sett lämnats utan erinran i yttrandena över utredningens betänkande.

Föredragande departementschefen har anfört i huvudsak följande:

Vissa anmärkningar hava riktats mot de av utredningen föreslagna bestämmelserna, enligt vilka för rätt till hyresavgiftspension skulle fordras, att hyresavgift erlagts för minst 36 månader, samt sådan avgift, därest den erlagts för kortare tid än detta antal månader, skulle utan ränta återbetalas till sjömannen efter uppnådd pensionsålder. Dessa anmärkningar böra enligt min mening föranleda därtill, att till bestämmelserna i fråga fogas ett stadgande av innebörd att, därest sjömannen för minst visst antal — förslagsvis fem — år till erhållande av pension från handelsflottans pensionsanstalt frivilligt erlägger avgifter, sammanlagt uppgående till visst minimibelopp, förslagsvis 300 kronor, erlagd hyresavgift skall tillgodoräknas honom såsom avgift för frivillig pensionsförsäkring. En sådan bestämmelse skulle för sjöman, som efter en kortare tids tjänstgöring å fartyg i utrikes fart övergår till den inrikes sjöfarten, utgöra ett ytterligare motiv att i pensionsanstalten förskaffa sig frivillig pensionsförsäkring.

I likhet med kommerskollegium anser jag skäligt, att sådan tjänstgöring vid örlogsflottan, som enligt nu gällande reglemente i viss utsträckning räknas sjöman till godo i pensionshänseende, jämväl för framtiden tillmätes betydelse härutinnan. Därvid torde, såsom kollegium föreslagit, samma beräkningsgrunder böra tillämpas som beträffande tjänstgöring å handelsfartyg i inrikes fart.

Därest man i likhet med utredningen anser, att sjöman, tillhörande manskapsklassen, alltifrån sitt inträde i pensionsåldern bör erhålla en år från år såvitt möjligt lika pensionsinkomst, torde man för ernående härav vara nödsakad att i reglementet för handelsflottans pensionsanstalt fixera det belopp, med vilket folkpensionen skall anses ingå i de för manskapspensionens bestämmande enligt nyss angivna princip erforderliga beräkningarna. Utredningen har i sådant hänseende föreslagit 500 kronor. Ehuru, såsom pensionsstyrelsen framhållit, det icke alltför sällan måste inträffa, att den faktiskt utgående folkpensionen till sin storlek avviker från detta belopp, torde detsamma likväl genomsnittligt sett kunna betecknas såsom väl valt och bör enligt min mening kunna tills vidare godtagas. Skulle folkpensionsnivån undergå någon mera avsevärd förändring, torde nu ifrågavarande stadgande böra göras till föremål för motsvarande jämkning.

Den av utredningen föreslagna frivilliga pensionsförsäkringen i handelsflottans pensionsanstalt synes kunna komma att utgöra ett värdefullt komplement till den obligatoriska pensionsförsäkringen. Vid det förhållandet, att med förslagets genomförande lärer böra anstå till den 1 juli 1944, synes det icke erforderligt att nu taga ställning till den av pensionsstyrelsen berörda frågan om behandlingen i beskattningshänseende av den frivilliga pensionsförsäkringen.

Organisationen av handelsflottans pensionsanstalt.

Utredningen har framlagt förslag till organisation av handelsflottans pensionsanstalt. *Föredragande departementschefen* har uttalat, att detsamma synts i stort sett kunna godtagas. Enär emellertid med ikraftträdandet av de nya bestämmelserna för sjöfolkspensioneringen ansetts böra anstå till den 1 juli 1944, har den närmare granskningen av förslaget i denna del ansetts böra uppskjutas till nästa års riksdag.

Utskottets yttrande.

Det nuvarande pensioneringssystemet för sjöfolket, vilket daterar sig från år 1939, tillgodoser endast i begränsad omfattning sjöfolkets anspråk på en tryggad ålderdomsförsörjning. För pensioneringsverksamheten, som ombesörjes genom handelsflottans pensionsanstalt, stå till förfogande, utom avkastning av fonder, sjömäns hyresavgifter, för närvarande utgörande en procent av hyran, andel i tonavgifterna samt ett årligt statsbidrag av 536,000 kronor. Hyresavgifterna bilda grundvalen för pensioneringssystemet. Dessa avgifter ha emellertid tillförts pensionsanstalten först från och med år 1939, varför pensionssystemet kan bringas i tillämpning allenast successivt under en längre övergångstid. Genom särskilda övergångsbestämmelser regleras pensioneringen av sjömän, vilka inträda i pensionsåldern före den 1 juli 1944. Sådana sjömän indelas efter tjänsteställning i fyra klasser. De årliga livsvariga pensionsbeloppen efter fullgjord längre tids sjötjänst utgöra för sjömän tillhörande befälsklasserna respektive 240, 180 och 150 kronor samt för sjömän tillhörande manskapsklassen 135 kronor. För sjömän i manskapsklass utgår emellertid pensionen i regel temporärt mellan 55 och 67 år, då folkpension erhålles, med 165 procent av det livsvariga beloppet. På grund av särskilda beslut av Kungl. Maj:t har, med riksdagens medgivande, från och med år 1941 dyrtidstillägg utgått å pensioner från anstalten. Den slutliga pensionsordningen kommer, vad angår manskapet, att föga mer än bibehålla den nuvarande pensionsnivån. Vad beträffar befäl kommer förhållandet att bli ett annat med hänsyn till högre lön och kontinuerligare seglation. Vid sidan av den pensionsverksamhet, som bedrives av handelsflottans pensionsanstalt, är för sjöbefälets vidkommande anordnad en frivillig försäkringsverksamhet på grundval av överenskommelser i kollektivavtal.

Det nu föreliggande förslaget, vilket grundar sig på en av särskilda sakkunniga verkställd utredning, varom 1941 års riksdag hos Kungl. Maj:t gjort framställning, åsyftar att åstadkomma en pensionering, som icke oväsentligt underlättar sjöfolkets försörjningsproblem efter slutad sjötjänst och därmed även skulle kunna motverka den benägenhet att redan vid unga år söka sig bort från det en gång valda yrket, som erfarenhetsmässigt förekommer bland sjöfolket. Då förslaget är ägnat att tillgodose det mest framträdande behovet av en förbättrad pensionering på förevarande område, samtidigt som statens kostnader för dess genomförande skulle bli av relativt begränsad storleksordning, har utskottet funnit sig böra tillstyrka, att förslaget vinner riksdagens bifall. Härvid skulle exempelvis pensionen för menig sjöman, som seglat i utrikes fart sammanlagt omkring 180 månader, komma att vid uppnåendet av pensionsåldern, 55 år, icke understiga 600 kronor, vilken summa emellertid vid den tidpunkt, då sjömannen uppnår 67 års ålder, skulle minskas med ett belopp ungefär motsvarande vad han kan påräkna i folkpension.

Beträffande de viktigaste huvudpunkterna i förslaget får utskottet anföra följande.

Liksom för närvarande skulle den obligatoriska pensioneringen avse endast sjömän tjänstgörande i utrikes fart. Genom frivillig pensionsförsäkring skulle emellertid beredas ökad möjlighet för övriga sjömän att säkerställa sin ålderdomsförsörjning. För egen del anser utskottet, att denna gränsdragning, vilken av ålder tillämpats och i stort sett torde lämna ett tillfredsställande resultat, bör äga bestånd även för framtiden. I likhet med föredragande departementschefen anser utskottet tillräckliga skäl icke föreligga för införande av en obligatorisk familjepensionering.

Förslaget bygger på förutsättningen, att i första hand sjömännen själva och deras arbetsgivare skola bidraga till de ökade kostnaderna för pensionssystemets finansiering; dock har det ansetts motiverat, att jämväl staten lämnar visst bidrag till pensionsförbättringen. Den avvägning av pensionskostnaderna mellan sjöfolket, redarna och staten, som föreslås — innebärande att redarna och staten skola bidraga med ungefär lika stora belopp, nämligen omkring 1 miljon kronor vardera, samt att sjömännens hyresavgift höjes till sex procent — synes utskottet lämplig. Mot förslaget i fråga om omläggning av tonavgifternas användning har utskottet ej funnit anledning till erinran. Vidare biträder utskottet förslaget, att sjömanspensionen skall vara sammansatt av två delar, nämligen en hyresavgiftspension, som grundas på och helt bekostas av sjömannens egna avgifter, och en tilläggspension, som bekostas av redarna och staten.

Den granskning, utskottet ägnat det vid propositionen fogade förslaget till lag om avgifter för sjöfolks pensionering, har icke givit utskottet anledning till erinran.

Övriga i propositionen framlagda förslag föranleda icke särskilt uttalande från utskottets sida.

Åberopande det anförda hemställer utskottet,

att riksdagen må bifalla Kungl. Maj:ts förevarande proposition.

Stockholm den 1 juni 1943.

På bankoutskottets vägnar:

GUST. SVEDMAN.

Vid förestående ärendes slutbehandling inom utskottet hava närvarit

från första kammaren: herrar *Åkerberg**, *Berling, Sandén, Sundvik, Nisser** och *Bodin;*

från andra kammaren: herrar *Svedman, Paulsen, Andersson* i Falkenberg, *K. A. Westman, Hall, Sundberg, Ericsson* i Kinna* och *Malmborg.*

* Ej närvarande vid utlåtandets justering.

Bilaga.

Förslag
till
reglemente för handelsflottans pensionsanstalt.

1 KAP.

Allmänna bestämmelser.

1 §.

Ärenden, som avses i detta reglemente, handläggas av handelsflottans pensionsanstalt.

2 §.

Rätt att erhålla pension från pensionsanstalten tillkommer, på de villkor och med de inskränkningar som i detta reglemente stadgas, varje svensk sjöman, som varit påmönstrad för utrikes fart å svenskt handelsfartyg och därvid erlagt hyresavgift.

3 §.

Pension utgår från och med månaden närmast efter den, under vilken sjömannen uppnår för honom stadgad pensionsålder (ålderspension), dock tidigast från och med den månad, då ansökning om pension göres.

4 §.

Ålderspension utgår efter olika bestämmelser allt eftersom sjömannen, då han före fyllda 55 år senast tjänstgjort i utrikes fart å svenskt handelsfartyg, tillhörde den ena eller andra av följande två klasser:

a) *befälsklassen,* omfattande befälhavare, styrmän, maskinister och radiotelegrafister;

b) *manskapsklassen,* omfattande övriga sjömän.

Om särskilda omständigheter därtill föranleda må, oavsett vad i första stycket stadgas, pensionsanstaltens direktion besluta, att sjömannen skall anses tillhöra annan klass än den han tillhörde vid den i nämnda stycke avsedda tidpunkten.

5 §.

Pensionsåldern inträder:

a) för sjöman tillhörande befälsklassen vid fyllda 60 år;

b) för sjöman tillhörande manskapsklassen vid fyllda 55 år.

6 §.

Ålderspension omfattar:

a) hyresavgiftspension;

b) tilläggspension.

7 §.

Hyresavgiftspension beräknas å samtliga av sjömannen erlagda hyresavgifter, under förutsättning likväl, att sådan avgift erlagts för minst 36 månader.

Har hyresavgift erlagts för kortare tid än 36 månader, skall den, på ansökning, utan ränta återbetalas till sjömannen efter uppnådd pensionsålder.

Har hyresavgift erlagts för tid efter det pensionen beviljats, skall den, på ansökning, utan ränta återbetalas till sjömannen efter ingången av det kalenderår, under vilket han fyller 60 år.

8 §.

Tilläggspension bestämmes med hänsyn till antalet månader, utöver de 36 första, för vilka sjömannen erlagt hyresavgift, därvid dock under ett och samma kalenderår må tillgodoräknas honom högst 8 hyresavgiftsmånader.

Har sjöman, som erlagt hyresavgift för minst 36 månader, tillika enligt sjömansrulla eller manskapsförteckning tjänstgjort å svenskt handelsfartyg i inrikes fart, må vid tilläggspensionens bestämmande hälften av dylik tjänstetid anses såsom tid, för vilken hyresavgift erlagts, dock att sjömannen icke må på detta sätt tillgodoräknas mer än 36 hyresavgiftsmånader.

9 §.

Undergår pensionstagare frihetsstraff eller är han intagen å tvångsarbetsanstalt eller eljest på statens bekostnad intagen å anstalt skall för tid, under vilken sådant förhållande består, sedan förhållandet kommit till pensionsanstaltens kännedom, tilläggspension ej utgå.

Har pensionstagaren anhörig, vilken för sitt uppehälle är beroende av honom, må pensionsanstaltens direktion kunna medgiva sådan anhörig rätt att uppbära tilläggspensionen under tiden.

2 KAP.

Om pension till sjöman, tillhörande befälsklassen.

10 §.

Ålderspension till sjöman, tillhörande befälsklassen, utgår med oföränderligt årligt belopp till och med den månad, under vilken sjömannen avlider (livsvarig ålderspension med oföränderligt belopp).

11 §.

Hyresavgiftspension till sjöman, som avses i detta kapitel, utgår med följande procent av erlagda hyresavgifter, allt eftersom de belöpa på kalenderår, under vilket sjömannen fyllt

högst 19 år	32·5	procent
20—24 »	28·5	»
25—29 »	24·0	»
30—34 »	20·5	»
35—39 »	17·5	»
40—44 »	14·5	»
45—49 »	12·5	»
50—54 »	10·0	»
55 år eller däröver	8·5	» .

12 §.

Tilläggspension till sjöman, som avses i detta kapitel, utgår med följande belopp allt efter det honom enligt 8 § tillgodoräknade antalet hyresavgiftsmånader:

Antal tillgodoräknade månader	Tilläggspension
0— 39	25 öre för varje månad
40— 79	10 kronor + 50 » » » » över 40
80—119	30 » + 50 » » » » » 80
120—159	85 » + 50 » » » » » 120
160—199	105 » + 50 » » » » » 160
200—239	125 » + 50 » » » » » 200
240 eller däröver	145 » .

13 §.

Har sjöman, som avses i detta kapitel, erlagt hyresavgift jämväl i egenskap av sjöman, tillhörande manskapsklassen, utgår tilläggspension med belopp, som bestämmes på följande sätt:

Först beräknas tilläggspension enligt 12 § som om sjömannen under hela sin tjänstetid tillhört befälsklassen. Av det belopp, som härvid erhålles, tillgodoräknas honom så stor del, som det antal månader, för vilka han erlagt hyresavgift i egenskap av sjöman tillhörande befälsklassen, utgör i förhållande till hans hela antal hyresavgiftsmånader.

Därefter beräknas tilläggspension enligt 17 § som om sjömannen under hela sin tjänstetid tillhört manskapsklassen. Det sålunda beräknade beloppet ökas med 42 procent. Av det belopp, som härvid erhålles, tillgodoräknas honom så stor del som det antal månader, för vilka han erlagt hyresavgift i egenskap av sjöman tillhörande manskapsklassen, utgör i förhållande till hela antalet hyresavgiftsmånader.

Summan av de sjömannen sålunda tillgodoräknade beloppen utgör hans tilläggspension enligt denna paragraf.

14 §.

Uttages ålderspension först från uppnådd högre ålder än 60 år, skola de enligt 11—13 §§ beräknade pensionsbeloppen ökas med följande procent:

Om pensionen uttages från fyllda	Ökning
61 år	8 procent
62 »	17 »
63 »	27 »
64 »	38 »
65 » eller senare	51 » .

Uttages pensionen från annan tidpunkt mellan 60 och 65 år än som ovan angivits, skall det procenttal, med vilket ökning av pensionen enligt första stycket skall ske, jämkas i förhållande därtill.

3 KAP.

Om pension till sjöman, tillhörande manskapsklassen.

15 §.

Ålderspension till sjöman, tillhörande manskapsklassen, utgår med oföränderligt årligt belopp till och med den månad, under vilken sjömannen fyller 67 år (temporär ålderspension), såvida den sålunda beräknade pensionen icke överstiger 500 kronor. Skulle den temporära ålderspensionen överstiga 500 kronor, skall, om ej pensionsanstaltens direktion annorlunda beslutar, ålderspension i stället årligen utgå med visst belopp till och med den månad, under vilken sjömannen fyller 67 år, samt därefter med ett 500 kronor lägre belopp till och med den månad, under vilken han avlider.

Oavsett vad i första stycket stadgas äger pensionsanstaltens direktion, om särskilda skäl därtill äro, förordna, att till sjömannen i stället skall utgå livsvarig ålderspension med oföränderligt belopp.

16 §.

Hyresavgiftspension vid livsvarig ålderspension med oföränderligt belopp utgår till sjöman, som avses i detta kapitel, med följande procent av erlagda hyresavgifter, allt eftersom de belöpa på kalenderår, under vilket sjömannen fyllt

högst 19 år	22·5	procent
20—24 »	20·0	»
25—29 »	17·0	»
30—34 »	14·5	»
35—39 »	12·0	»
40—44 »	10·5	»
45—49 »	8·5	»
50 år eller däröver	7·0	» .

17 §.

Tilläggspension vid livsvarig ålderspension med oföränderligt belopp utgår till sjöman, som avses i detta kapitel, med följande belopp allt efter det honom enligt 8 § tillgodoräknade antalet hyresavgiftsmånader:

Antal tillgodoräknade månader	Tilläggspension							
0— 39			25	öre	för	varje	månad	
40— 79	10	kronor	+ 75	»	»	»	»	över 40
80—119	40	»	+ 100	»	»	»	»	» 80
120—159	120	»	+ 175	»	»	»	»	» 120
160—199	190	»	+ 200	»	»	»	»	» 160
200—239	270	»	+ 225	»	»	»	»	» 200
240 eller däröver	360	» .						

18 §.

Har sjöman, som avses i detta kapitel, erlagt hyresavgift jämväl i egenskap av sjöman, tillhörande befälsklassen, utgår tilläggspension med belopp, som bestämmes på följande sätt.

Först beräknas tilläggspension enligt 17 § som om sjömannen under hela sin tjänstetid tillhört manskapsklassen. Av det belopp, som härvid erhålles, tillgodoräknas honom så stor del, som det antal månader, för vilka han erlagt hyresavgift i egenskap av sjöman tillhörande manskapsklassen, utgör i förhållande till hans hela antal hyresavgiftsmånader.

Därefter beräknas tilläggspension enligt 12 § som om sjömannen under hela sin tjänstetid tillhört befälsklassen. Det sålunda beräknade beloppet minskas med 30 procent. Av det belopp, som härvid erhålles, tillgodoräknas honom så stor del, som det antal månader, för vilka han erlagt hyresavgift i egenskap av sjöman tillhörande befälsklassen, utgör i förhållande till hela antalet hyresavgiftsmånader.

Summan av de sjömannen sålunda tillgodoräknade beloppen utgör hans tilläggspension enligt denna paragraf.

19 §.

Uttages ålderspension först från uppnådd högre ålder än 55 år, skola de enligt 16—18 §§ beräknade pensionsbeloppen ökas med följande procent:

Om pensionen uttages från fyllda	Ökning
56 år	7 procent
57 »	14 »
58 »	23 »
59 »	32 »
60 »	42 »

Uttages pensionen från annan tidpunkt mellan 55 och 60 år än som ovan angivits, skall det procenttal, med vilket ökning av pensionen enligt första stycket skall ske, jämkas i förhållande därtill.

20 §.

Ålderspension enligt bestämmelserna i 15 § första stycket utgår med belopp, som erhålles genom omräkning enligt dödlighetstabellen R_{32} för män och en räntefot av 3 procent av de enligt 16—19 §§ beräknade livsvariga oföränderliga pensionsbeloppen.

4 KAP.

Om invalidunderstöd m. m.

21 §.

Sjöman, som på grund av sjukdom eller kroppsskada icke vidare kan göra tjänst till sjöss, må, om han erlagt hyresavgift för minst 36 månader, kunna efter behovsprövning och med hänsyn till föreliggande omständigheter i övrigt av pensionsanstaltens direktion tilldelas invalidunderstöd.

Ansökning om invalidunderstöd skall, såvida icke hinder däremot möter, göras inom tolv månader efter det sökanden av anledning som nyss nämnts slutat sin tjänst i utrikes sjöfart. Understödet må icke tillsammans med livränta enligt lagen om försäkring för olycksfall i arbete, tilläggspension enligt lagen om folkpensionering, invalidunderstöd enligt förordningen i ämnet

den 28 juni 1935 (nr 435) eller ålderspension från anstalten överstiga 160 kronor om året. Ej heller må samtidigt utgå invalidunderstöd enligt detta reglemente och blindhetsersättning enligt vad därom är särskilt stadgat.

22 §.

I stället för invalidunderstöd må, för den händelse pensionsanstaltens direktion efter samråd med pensionsstyrelsen så prövar lämpligt, kunna utgå bidrag till omskolning. Sådant bidrag må högst utgöra 600 kronor.

Direktionen skall tillse, att omskolningsbidrag kommer till användning för avsett ändamål.

23 §.

Vid beviljande av invalidunderstöd eller omskolningsbidrag åligger det pensionsanstaltens direktion att noggrant pröva, i vilken omfattning sådant understöd eller bidrag kan utgå utan att anstaltens pensionsverksamhet därigenom blir lidande.

24 §.

Hava de förhållanden, på grund av vilka invalidunderstöd beviljats, i mera avsevärd grad förändrats, må understödet av pensionsanstaltens direktion jämkas eller indragas.

5 KAP.

Om frivillig pensionsförsäkring.

25 §.

Sjöman kan hos pensionsanstalten försäkras till erhållande av pension genom inbetalning till anstalten av frivilliga avgifter till belopp av högst 200 kronor för år, under vilket han någon tid deltagit i utrikes eller inrikes fart å svenskt handelsfartyg.

Närmare bestämmelser angående sättet för avgifternas inbetalning meddelas av anstaltens direktion.

26 §.

Pension, som avses i detta kapitel, utgår tidigast från fyllda 55 år och senast från fyllda 67 år.

Uttages pensionen först från fyllda 67 år, utgår densamma med följande procent av erlagda avgifter, allt eftersom de erlagts under kalenderår, då sjömannen fyllt

högst 19 år	60·0	procent
20—24 »	52·0	»
25—29 »	44·0	»
30—34 »	37·5	»
35—39 »	31·5	»
40—44 »	26·5	»
45—49 »	22·5	»
50—54 »	18·5	»
55—59 »	15·5	»

Uttages pensionen från tidigare ålder än 67 år, utgår den med följande procent av det enligt andra stycket beräknade beloppet:

Om pensionen uttages från fyllda		
55 år	38·6	procent
56 »	41·3	»
57 »	44·2	»
58 »	47·4	»
59 »	50·9	»
60 »	54·9	»
61 »	59·3	»
62 »	64·2	»
63 »	69·7	»
64 »	75·9	»
65 »	82·9	»
66 »	90·9	» .

Uttages pensionen från annan tidpunkt mellan 55 och 67 år än som angivits i tredje stycket, skall det procenttal, med ledning av vilket pensionen skall beräknas, jämkas i förhållande därtill.

27 §.

Understiger den frivilliga pensionens årsbelopp 40 kronor, må i stället för årlig pension utbetalas pensionens engångsvärde, beräknat efter de i 20 § angivna grunder.

6 KAP.

Om pensionsansökning m. m.

28 §.

Ansökning om pension eller invalidunderstöd skall avfattas å av pensionsanstaltens direktion fastställt formulär, vilket skall kostnadsfritt tillhandahållas av sjömanshusen och anstalten. Ansökningen skall ställas till direktionen och ingivas till det sjömanshus, vid vilket sökanden är eller senast varit inskriven.

Ansökning skall åtföljas av åldersbetyg samt, där fråga är om invalidunderstöd, av läkarintyg.

Då invalidunderstöd sökes, skall å formuläret lämnad redogöredse för sökandens ekonomiska omständigheter bestyrkas av två trovärdiga personer.

29 §.

Sjömanshusdirektion har att till pensionsanstalten så snart kan ske översända inkommen ansökning och därvid å fastställt formulär lämna uppgift angående sökandens sjötjänst och av honom erlagda hyresavgifter. Avser ansökningen invalidunderstöd, skall sjömanshusdirektionen till ansökningen foga sitt yttrande över densamma.

30 §.

Sedan ansökning inkommit till pensionsanstalten och prövats av dess direktion samt sökanden därvid funnits berättigad till pension eller understöd, utfärdas av anstalten bevis härom.

31 §.

Pension och invalidunderstöd utbetalas medelst postgiroanvisning kvartalsvis i efterskott.

Uppkommer vid pensions beräknande öretal, skall pensionsbeloppet avrundas uppåt till närmaste hela krontal.

32 §.

Det åligger pensionstagare att ofördröjligen underrätta pensionsanstalten om adressförändring.

Har någon som åtnjuter pension eller invalidunderstöd ej utkvitterat visst belopp därav före utgången av andra året näst efter det, under vilket beloppet förfallit till betalning, skall beloppet vara förverkat, där ej pensionsanstaltens direktion för särskilt fall annorlunda beslutar.

33 §.

Pension eller invalidunderstöd må icke tagas i mät för gäld.

Övergångsbestämmelser.

34 §.

Detta reglemente, varigenom upphäves reglementet för handelsflottans pensionsanstalt den 9 juni 1939 (nr 413), träder i kraft den 1 juli 1944.

Till sjöman, som åtnjutit pension från anstalten eller uppnått för honom stadgad pensionsålder före detta reglementes ikraftträdande, skall pension utgå enligt dittills gällande bestämmelser.

35 §.

Hyresavgiftspension beräknas endast på hyresavgifter, erlagda efter 1939 års ingång.

36 §.

För sjöman, som uppnår den för honom stadgade pensionsåldern under någon av nedan angivna tidsperioder, må tilläggspension enligt 17 § utgå med högst följande belopp:

Om pensionsåldern uppnås under tiden		
1/7 1944—30/6 1945	180	kronor
1/7 1945—30/6 1946	210	»
1/7 1946—30/6 1947	240	»
1/7 1947—30/6 1948	270	»
1/7 1948—30/6 1949	300	»
1/7 1949—30/6 1950	330	»

37 §.

Vid beräknande av tilläggspension till sjöman, tillhörande befälsklassen, skall, om han fyller 60 år under någon av nedan angivna tidsperioder, så anses, som om han före fyllda 55 år tjänstgjort i egenskap av sjöman, tillhörande manskapsklassen, minst det antal hyresavgiftsmånader, som motsvarar följande procent av hela det honom enligt 8 § tillgodoräknade antalet sådana månader:

Om han fyller 60 år under tiden

1/7 1944—30/6 1946	100	procent
1/7 1946—30/6 1947	80	»
1/7 1947—30/6 1948	60	»
1/7 1948—30/6 1949	40	»
1/7 1949—30/6 1950	20	» .

38 §.

För sjöman, tillhörande befälsklassen, som enligt 8 § äger tillgodoräkna sig 80 hyresavgiftsmånader eller däröver, skall den från 60 års ålder utgående ålderspensionen beräknas till lägst följande belopp:

a) för fartygsbefälhavare, vilken avlagt sjöofficersexamen eller sjökaptensexamen vid navigationsskola i riket, förste styrman med sjökaptensexamen, styrman, som på grund av styrmansbrev fört befäl på handelsfartyg i fart bortom Skagen och Lindesnäs, ävensom övermaskinist och med sådan likställd 160 kronor jämte ytterligare 2 kronor för varje hyresavgiftsmånad över 80 till och med 120;

b) för annan fartygsbefälhavare, styrman eller maskinist samt för radiotelegrafist 120 kronor jämte ytterligare 1 krona 50 öre för varje hyresavgiftsmånad över 80 till och med 120.

39 §.

För sjöman, tillhörande manskapsklassen, som enligt 8 § äger tillgodoräkna sig 80 hyresavgiftsmånader eller däröver, skall den från 55 års ålder utgående livsvariga ålderspensionen med oföränderligt belopp beräknas till lägst 96 kronor jämte ytterligare 1 krona 20 öre för varje hyresavgiftsmånad över 80 till och med 120.

438080. Stockholm, Isaac Marcus Boktryckeri-Aktiebolag. 1943.